

ter hopp till att FN ska vara den samlande kraft genom vilken förändring kan äga rum. Människans ansvar innebär att visa på goda alternativ. Helene Egnell lyfter fram vikten av religionsdialog i kapitlet ”Dialog för livet”. Hon menar att religioner har potential att vara en kraft att räkna med i kampen för fred och miljö. Ett teologiskt bidrag ger Kerstin Bergman i kapitlet ”Andlig mater-ialism”. Frimodigt ger Bergman sig på den traditionella gudsbilden och ger nya perspektiv och infallsvinklar. Hon delar generöst med sig av sina egna reflektioner som ger texten näring. Detta är en fin illustration av hur nutida människor bråkar med sin tradition för att tolka sin samtid och dagens frågor med kristen tro som grund. Elisabet Hermodssons kapitel har gett boken dess titel. Jag förstår dock inte analogin mellan miljöförstörelsen och kvinnans klimakterium fullt ut. Marie Millings bidrag poängterar att människan ingår i ett sammanhang av relationer både till andra människor och till naturen. Här står samarbete och ansvar för kommande generationer i fokus för att forma en hållbar framtid. Lotta Hedström vänder sig emot en dualistisk världsåskådning som lägger grunden till en destruktiv maktordning. Med ett klart och pedagogiskt upplägg lotsar Ann-Cathrin Jarl oss i världens ekonomiska orättvisor i kapitlet ”Rättfärdig ekonomi – finns den?”. Utan att be om ursäkt skrapar Jarl bort marknadsekonomin försåtliga fernissa. Alternativet att bli en aktör för fred och utveckling lyfts fram i Margareta Ingelstams ”Från militarism till mater-ialism”. Med icke-våldsmetoder kan vi förändra världen. Ingelstam dömer helt ut våld som konfliktlösning.

Boken avslutas med en litterär pärla i Marianna Agetorps ”Ett sjunde sinne för det heliga”. Agetorp målar en bild av trädgårdsarbetet som ett samtal med Moder Jord, trädgården blir en plats mellan himmel och jord. Hon skriver om jorden: *Är ständigt förlåtande och som en dag också i sin mörka famn skall ta emot min kropp och omvandla min skröplighet till något nytt.*

Bokens mångfald är dess styrka. Den inger inte mättnad utan mersmak. Antologin genomsyras av en längtan efter en annan värld.

Kerstin Andersson
TD, Uppsala

Ole Jensen, *På kant med klodens klima: Om behovet för et ändret natursyn* (København: Forlaget Anis, 2011), 176 sid.

Klimatförändringarna illustrerar att det kan finnas en konkret konflikt mellan människan och naturen. Men till skillnad från lokala miljöproblem hotar förändringarna att undergräva både livsmöjligheterna för framtida generationer och stabiliteten hos det globala ekosystemet. Trots vår vetskap om konsekvenserna väljer vi att fortsätta på samma sätt som tidigare: Hur

är det möjligt? Det är denna fråga som Ole Jensen vill utreda. Hans tes är att vårt handlande är ett uttryck för en ”brutal” natursyn, där naturen endast ses som en källa till resurser. För att motverka klimatförändringarna är det därför nödvändigt att identifiera bakgrunden till vår nuvarande natursyn och att presentera ett alternativ.

Jensen menar att grunden till den brutala synen på naturen finns i en dualistisk feltolkning av skapelseberättelsen, där naturen ses som värdelös och människan som Guds ställföreträdare. Istället bör skapelseberättelsen tolkas som att naturen inte är fri från värde. Naturen är Guds skapelse och bör som sådan respekteras och värnas. Dualismen avfärdas och ersätts med en av Løgstrup inspirerad helhetstolkning av världen. Människan är därmed inte höjd över resten av skapelsen, hon är en del av den och måste balansera sina behov mot naturens. På frågan om hur situationen skall förändras ger Jensen ett pragmatiskt svar. Vi bör exempelvis förhålla oss mer kritiska till den fria globala ekonomin och ta hjälp av ny teknik. Här lyfter Jensen speciellt fram hoppet som både ett allmänskligt och ett kristet fenomen, vi måste utgå från att en förändring är möjlig.

På kant med klodens klima ger en tydlig ingång i hur vår syn på oss själva och vår omgivning bidrar till att vi kan fortsätta behandla naturen som en resurs och ignorera riskerna med klimatförändringarna. Boken har en tydlig kristen profil trots att den vänder sig till en bredare publik. Jensen anknuter till en universell kristendom och visar hur den har en tydlig relevans för klimatproblematiken. Samtidigt bör vi notera att behovet av en ny natursyn varit fokus för omfattande teologisk analys. Därför skulle Jensens resonemang tjäna på att relateras mer till förvaltarskapstraditionen som även den betonar att människan ska ta hand om skapelsen. Boken bör således betraktas som ett personligt inlägg i klimatdebatten men den ska förstås i ljuset av en etablerad kristen tradition. Som ett sådant inlägg är boken klart läsvärd även om den inte representerar något radikalt nytänkande inom kristen miljöetik.

Lars Löfquist
TD, Stockholm

Olli-Pekka Vainio: *Beyond Fideism – Negotiable Religious Identities* (Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2010), 183 sid.

Undersökningar visar att den kristendomstolkning som är på tydligast frammarsch i världen ofta kallar sig för ”konservativ” eller ”klassisk”. Författaren riktar därför sin uppmärksamhet mot ”fideismen”, som innebär att tro och tillit anses stå över förnuft och sinnenstryck. Fideismen utgör filosofisk grund till den postliberala teologin, som nu håller på att stärka sina positioner. Detta yttrar sig enligt författaren också i att